

“อาชญากรรมข้ามชาติและความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ตามแนวแม่น้ำโขง”

ในช่วงสิบห้าปีที่ผ่านมา การประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมายทุกชนิด ตั้งแต่การพนันไปจนถึงการหลอกลวงออนไลน์ ได้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วในบริเวณแนวแม่น้ำโขง ที่แบ่งเขตแดนระหว่าง สปป.ลาว และเมียนมา การที่แม่น้ำโขง เป็นแกนกลางของการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ ยิ่งส่งผลให้ ความพยายามในการต่อต้านขบวนการอาชญากรรมในพื้นที่นี้ มีความซับซ้อนมากขึ้น ประเทศในภูมิภาคจึงจำเป็นต้องร่วมมือกันเพื่อควบคุมวงจรอาชญากรรมที่อยู่เบื้องหลังธุรกิจ ดังกล่าว Track II Monitor โดย ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ฉบับนี้ ขอนำเสนอข้อมูลและ มุมมองที่น่าสนใจจากเอกสารเผยแพร่ที่อยู่บนเว็บไซต์ของ International Crisis Group เรื่อง “Transnational Crime and Geopolitical Contestation along the Mekong” สรุปใจความสำคัญได้ดังนี้

พื้นที่บางส่วนของบริเวณแม่น้ำโขงระยะทางกว่า ๙๐๐ กิโลเมตรในเขตรัฐฉานของประเทศเมียนมา และแขวงบ่อแก้ว ทางตอนเหนือของ สปป.ลาว ได้กลายเป็นพรมแดนที่เต็มไปด้วย สิ่งผิดกฎหมายมายาวนาน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ เป็นต้นมา คาสโน ที่ไม่ได้รับอนุญาต การฟอกเงิน การผลิตและ การค้ายาเสพติด การหลอกลวงออนไลน์ และการค้าสัตว์ป่าผิดกฎหมาย ล้วนเป็น ธุรกิจที่เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง บางส่วนยังอยู่นอกเหนือการ ควบคุมของหน่วยงานภาครัฐ ธุรกิจผิดกฎหมายเหล่านี้มีมูลค่า มหาศาล เมื่อเทียบกับเศรษฐกิจที่ถูกต้องตามกฎหมายของรัฐฉาน และภาคเหนือของ สปป.ลาว ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบอย่างใหญ่ หลวง ในระดับพื้นที่ ส่งผลให้การทุจริตฝังรากลึก ระบบธรรมาภิบาล อ่อนแอ และทำลายความสัมพันธ์ของชุมชนทั้งสองพื้นที่

ผลกระทบจากการกระทำผิดกฎหมายตามแนวแม่น้ำโขง บริเวณชายแดนเมียนมาและ สปป.ลาว ยังได้กระจายไปทั่วทั้ง ภูมิภาคและนอกภูมิภาคอีกด้วย เนื่องจากเครือข่ายองค์กร อาชญากรรมมีทั้งระดับภูมิภาคและระดับโลก นอกจากองค์กร อาชญากรรมข้ามชาติได้รับประโยชน์จากสภาวะไร้กฎระเบียบ หรือการบังคับใช้กฎระเบียบที่ไม่เข้มงวด ยังแสวงหาและใช้ ประโยชน์จากลักษณะทางกฎหมายที่มีความคาบเกี่ยวกันของ อำนาจศาลหลายเขต โดยการย้ายการดำเนินงานจากที่หนึ่ง ไปยังอีกที่หนึ่งอย่างรวดเร็วเพื่อหลบเลี่ยงการจับกุมของ เจ้าหน้าที่ การติดตามกลุ่มเหล่านี้ จึงต้องอาศัยแนวทางการ ประสานงานในระดับภูมิภาค อย่างไรก็ตาม การแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์

ระหว่างจีนและสหรัฐฯ ที่เพิ่มขึ้นทำให้การประสานงานที่ผ่านมา มีความซับซ้อนยุ่งยาก รัฐในภูมิภาคจึงยังคงพึ่งพาการตอบสนอง ด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแบบฝ่ายเดียว (Unilateral Criminal Justice Response) เป็นหลัก ในการแก้ไขปัญหา อาชญากรรมดังกล่าว

แม่น้ำโขงกับการแข่งขันกันระหว่างมหาอำนาจสหรัฐฯ และจีน

แม่น้ำโขงเป็นศูนย์กลางของการแข่งขันระดับอนุภูมิภาค เนื่องจากเป็นทั้งแหล่งน้ำสำคัญและเป็นเส้นทางการขนส่ง และการค้าเชิงยุทธศาสตร์จนถึงปัจจุบัน จีนได้สร้างเขื่อนแล้ว ๑๑ แห่ง ในบริเวณตอนบนของแม่น้ำโขงเพื่อกักเก็บน้ำในช่วงฤดูแล้ง และ ดำเนินการอื่น ๆ ซึ่งส่งผลเสียต่อประเทศที่อยู่ปลายน้ำ รวมถึงไทย เขื่อนของจีนมีส่วนทำให้เกิดภัยแล้งบริเวณปลายน้ำประเทศ ลุ่มน้ำโขงตอนล่างจึงมีความกังวลอย่างเจียบ ๆ ว่าจีนอาจกำลังใช้ เขื่อนเป็นแหล่งสร้างประโยชน์ส่วนตนอยู่หรือไม่

แม้ว่าจะมีผลประโยชน์หลักบนแม่น้ำโขงตอนบน แต่แทบไม่มี ความร่วมมือในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรม ทั้งนี้ เนื่องจาก มีการแข่งขันกันเพื่อแย่งชิงอิทธิพลเหนืออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ระหว่างจีนและสหรัฐฯ ซึ่งทั้งสองมหาอำนาจมองว่า แม่น้ำโขง มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในมุมมองของสหรัฐฯ นั้น เห็นว่าจีนกำลังทำลาย ผลประโยชน์ด้านความมั่นคงในระยะยาวของสหรัฐฯ มากขึ้นเรื่อย ๆ รวมถึงการเป็นพันธมิตรกับไทยด้วย ในขณะที่จีนเชื่อว่าการแสดง ตัวตนในฐานะประเทศที่มีอำนาจในภูมิภาคนั้นมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสถานะของตนในฐานะมหาอำนาจโลก

การเพิ่มขึ้นของอำนาจและความทะเยอทะยานในภูมิภาคของจีน เป็นผลให้ความร่วมมือกันระหว่างจีน และรัฐบาลของประเทศตะวันตก เพื่อดำเนินการต่ออาชญากรรมข้ามชาติในแม่น้ำโขงถูกจำกัด ทั้งยังเป็น เครื่องทดสอบความสัมพันธ์อันยาวนานของสหรัฐฯ กับไทย และประเทศ อื่น ๆ การที่แม่น้ำโขงกลายเป็นศูนย์กลางของการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ ของมหาอำนาจ ส่งผลให้ประเทศอื่น ๆ ในลุ่มน้ำโขงต่างรู้สึกกดดัน มากขึ้นในการต้องเลือกข้าง และเป็นเรื่องยากในการที่จะสร้างสมดุล ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศให้เกิดขึ้น

อาชญากรรมข้ามชาติในแม่น้ำ

อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในแม่น้ำโขงในช่วงเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมา ผ่านมานั้นก่อให้เกิดผลกำไรหลายหมื่นล้านดอลลาร์ ซึ่งผลักดันให้กลุ่ม อาชญากรลงทุนทำคาสีโน และโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่รองรับการ ดำเนินธุรกิจที่ผิดกฎหมาย ในขณะที่เดียวกัน การบังคับใช้กฎหมายที่ยังไม่ เข้มงวดการปลูกฝิ่นบริเวณสามเหลี่ยมทองคำ จนกลายเป็นแหล่งผลิตฝิ่น ผิดกฎหมายที่ใหญ่ที่สุดในโลก การติดสินบน และการคอร์รัปชันก็เป็นการ ส่งเสริมให้การกระทำผิดกฎหมายเหล่านี้เติบโตมากขึ้น จนทำลายสถาบัน ของรัฐในภูมิภาคนี้ ตัวอย่างกิจกรรมผิดกฎหมายที่สำคัญ ระบุได้ ดังนี้

- **การหลอกลวงทางไซเบอร์** ดำเนินการโดยแก๊งอาชญากรเชื้อสายจีนที่มีการหลอกลวงหนุ่มสาวจากประเทศจีน มาเลเซีย ไทย เอเชียใต้ และไกลไปถึง ไนจีเรีย บราซิล และสาธารณรัฐจอร์เจีย โดยมุ่งเป้าไปที่เหยื่อจากทั่วโลก อาทิ การหลอกลวงให้ลงทุนออนไลน์ การหลอกลวงให้รัก (Romance Scam) และอื่น ๆ
- **การฟอกเงิน** มีการฟอกเงินจำนวนมากใน Golden Triangle SEZ โดยเฉพาะที่ Kings Romans Group มีธุรกรรมเงินสดหลายล้านดอลลาร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านอาชญากรรมระบุว่า โครงการก่อสร้างในเขตเศรษฐกิจ พิเศษล้วนเป็นช่องทางในการฟอกเงิน
- **อาชญากรรมสัตว์ป่า** แม้สถานที่เพาะพันธุ์สัตว์ จะถูกทำ เครื่องหมายว่าเป็น "สวนสัตว์" บนแผนที่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ แต่สถานที่ดังกล่าวมี หมู และเสือจำนวนมาก องค์กรตรวจสอบ ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Investigation Agency : EIA) ตั้งชื่อ สถานที่นี้ว่า เป็นฟาร์มเสือ และหมู และโรงฆ่าสัตว์ผิดกฎหมาย ในปี ๒๕๖๑ Crisis Group ยังพบขวดไวน์กระดุกเสื่อที่วางขายในเขต เศรษฐกิจพิเศษคิงส์โรมันส์อีกด้วย

รัฐฉานแห่งเมียนมา ศูนย์กลางของกิจกรรมผิดกฎหมาย

ท่ามกลางความขัดแย้งหลายทศวรรษระหว่างกองทัพเมียนมา และกลุ่มติดอาวุธชาติพันธุ์ รัฐฉานกลายเป็นศูนย์กลางของกิจกรรม

ผิดกฎหมายในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมายาวนาน โดยเป็นหนึ่งในศูนย์ การผลิตคริสตัลเมทแอมเฟตามีน ที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก เช่นเดียวกับเฮโรอีน ซึ่งให้ผลกำไรมหาศาล ยาเสพติดเป็นหัวใจสำคัญ ของเศรษฐกิจที่นำมาซึ่งอาชญากรรมและความขัดแย้ง รัฐฉานยังเป็น ที่ตั้งของคาสีโนอย่างน้อย ๖๐ แห่ง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่ ไม่ได้รับการควบคุม และเป็นแหล่งฟอกเงินและอาชญากรรมอื่น ๆ คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Financial Action Task Force : FATF) ระบุว่า ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา จีนได้ปราบปรามคาสีโน และการพนันออนไลน์เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เป็นผลให้ธุรกิจเหล่านี้ย้ายหนีไปยังพื้นที่ที่ไกลขึ้น รวมถึงย้ายไป ตั้งในเขตเศรษฐกิจพิเศษสามเหลี่ยมทองคำใน สปป.ลาว และเมือง ท่าซี้เหล็กในรัฐฉานที่อยู่ใกล้เคียง

บทสรุป

เนื่องจากการปล่อยให้ธุรกิจผิดกฎหมายในภูมิภาคได้เฟื่องฟู ต่อไปนั้น ย่อมจะส่งผลเสียหายเป็นอย่างมาก จีนและสหรัฐฯ จึงควร สนับสนุนความพยายามในระดับภูมิภาค โดยละทิ้งการแข่งขันกัน เพื่อรับมือกับผลกระทบ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก ปัญหา อาชญากรรมที่ซับซ้อนในแม่น้ำโขงคิดเป็นมูลค่าจำนวนเงิน มหาศาล ซึ่งอาจมากกว่ามูลค่าทางเศรษฐกิจของบางประเทศ ในภูมิภาคนี้ แนวทางแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคง และการดำเนินการ ด้านยุติธรรมทางอาญาเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาระยะสั้นเท่านั้น แต่ยังมีได้จัดการกับสาเหตุที่อยู่เบื้องหลัง เนื่องจากความท้าทาย มีหลายมิติ ควรมีการแบ่งปันข่าวกรองในระดับพหุภาคีกับประเทศ สมาชิก มีการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายร่วมกัน และมีการ ทำงานร่วมกันหลายหน่วยงาน ซึ่งรวมถึงหน่วยงานด้านศุลกากร ตรวจคนเข้าเมือง การเงิน และการค้า เพื่อแก้ไขปัญหาค้า การฟอกเงินที่ผิดกฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ การประสานงานข้ามเขตอำนาจศาล ยังสามารถช่วยป้องกัน องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้มากขึ้น ดังนั้น การปรับปรุงความ ร่วมมือระหว่างประเทศจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่สุด

ที่มา: <https://www.crisisgroup.org/asia/south-east-asia/myanmar/332-transnational-crime-and-geopolitical-contestation-mekong>

www.sscthailand.org

๖๖ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

sscthailand

sscthailand